

Česko se připravuje na černý scénář konce uhlí. Na stole je i zákaz odpojování uhelných zdrojů

[Jan Brož](#)

Česko bez uhelných zdrojů, do toho v obou jaderných elektrárnách odstávka na jednom z bloků a zároveň částečné přerušení dodávek elektřiny z Německa. Tak lze zhruba popsat pomyslné „worst case scenario“, tedy nejhorší možný scénář, který může podle ministra průmyslu Jozefa Síkely (za STAN) v české energetice nastat. Síkela s touto i s dalšími hypotetickými možnostmi vývoje v úterý seznámil premiéra Petra Fialu (ODS) a další zástupce vládní koalice. Scénáře mají sloužit jako východiska pro plán, jak zajistit Česku dostatek elektřiny poté, co se uhelné elektrárny kvůli nerentabilitě začnou odstavovat. To může nastat už příští rok.

„Předpokládám, že půjde o první výkop v rámci debaty o tom, jak zareagovat na změnu situace ohledně poměru cen elektřiny, zemního plynu a emisní povolenky. Jedno ale chci vyjasnit dopředu – rozhodně

nejde o žádný plán, jak udržet uhelná zařízení při životě v ekonomicky obtížných podmínkách. Nejde ale ani o plán, jak se jich zbavit," řekl HN Síkela.

Uhlí mají podle něj nahradit obnovitelné zdroje a především výroba elektřiny z méně emisního zemního plynu. Zda a do jaké míry se Česko obejde úplně bez uhlí, však není zřejmé. „Zásadní bude vytvořit podmínky, které nám umožní vypořádat se s kritickými situacemi, které mohou vzniknout například z důvodu mimořádně nepříznivých klimatických podmínek a podobně. Z důvodu bezpečnosti ale bude potřeba podporu některých zdrojů zajistit," dodal Síkela.

Provoz uhelných zdrojů se přestává vyplácet. Klesající ceny elektřiny na straně jedné a rostoucí ceny emisních povolenek na straně druhé vedou k tomu, že tato výroba bude brzy ztrátová. V závislosti na efektivitě jednotlivých bloků to u některých z nich nastane už v příštím roce, podle předpokladů však většina uhelek skončí ještě před koncem desetiletí.

Uchování zdrojů v rezervě pro mimořádné situace popisované ministrem se neobejde bez nějaké formy státní podpory. Ta se následně projeví v koncové ceně elektřiny. Na uhlí by tak odběratelé dopláceli podobně, jako dnes přispívají třeba na obnovitelné zdroje.

Jak by podpora mohla vypadat, není jasné. „Jdeme doslova elektrárnu po elektrárně, teplárnu po teplárně a důl po dolu a vše počítáme pro jednotlivé roky nejen z hlediska dostatku elektřiny a tepla, ale také z hlediska zachování stability elektrizační soustavy. To nám zajistí, že pokud bude nějaká veřejná podpora potřeba, bude cílená," dodal Síkela.

Ve stejný den jako koalice se však tématem zabýval i hospodářský výbor sněmovny. Ten měl na programu projednání [novely energetického zákona známé jako lex OZE III](#), která se zabývá hlavně moderními prvky energetiky, jako jsou baterie nebo takzvané agregátory flexibility. Členové výboru přitom neskrývali, že i [jejich snahou bude vyřešit v rámci novely také možnou podporu fosilních zdrojů](#) do doby, než bude mít Česko k dispozici dostatek jaderného či obnovitelného výkonu. „Je to jedna z

posledních možností, jak v zákoně přechodné období vyřešit," prohlásil poslanec Vojtěch Munzar (ODS).

V energetické branži se hovoří o tom, že inspirací pro podporu uhlí by mohlo být teplárenství, respektive paragraf 12 energetického zákona. Ten se týká takzvaných dodavatelů poslední instance (DPI), tedy velkých energetických firem, které vešly ve všeobecnou známost po [pádu společnosti Bohemia Energy na podzim roku 2021](#). Aby klienti „Bohemky“ nezůstali bez energií, dodávali jim elektřinu a plyn právě DPI.

Mezi DPI však patří i teplárny a zákon dává Energetickému regulačnímu úřadu (ERÚ) pravomoc „ve veřejném zájmu“ nařídit teplárně pokračovat v dodávkách, i kdyby sama chtěla provoz ukončit. Obdobně by mohl mít regulátor pravomoc nařídit i výrobu elektřiny. „Debatuje se o mechanismu paragrafu 12 v energetickém zákoně, který už dnes umožňuje ERÚ, aby nařídil provoz teplárně, pokud by chtěla skončit. Námětem je, že by se to doplnilo o výrobu elektřiny;“ potvrzuje vedoucí energetického programu Hnutí Duha Jiří Koželouh. Stát by v takovém případě musel ztrátovou elektrárnu kompenzovat. Provozovateli by tak hradil nejen nerentabilní provoz, ale i přiměřený zisk. To by se opět odrazilo ve státním rozpočtu nebo v koncových cenách elektřiny.

Pochybnosti však panují i nad tím, kolik uhelných elektráren a případně zda vůbec nějaké Česko potřebuje. Klíčovým dokumentem bude takzvané hodnocení zdrojové přiměřenosti (MAF CZ), které připravuje provozovatel přenosové soustavy ČEPS. To má uvést, v jaké situaci a kolik elektřiny by mohlo Česku chybět.

[Šéf ČEPS Martin Durčák přitom v nedávném rozhovoru pro HN](#) jako příklad takové situace použil rok 1985, kdy Evropu zachvátily extrémní mrazy. „V našich modelech pak taková situace indikuje určitou nerovnováhu mezi výrobou a spotřebou v řádu desítek hodin ročního úhrnu. Musím však zdůraznit, že pravděpodobnost, že se to stane, je velice malá. Navíc se na to připravujeme;“ řekl Durčák.

Podle zpráv o provozu elektrizační soustavy, které vydává ERÚ, přitom

dosáhlo zatížení soustavy v posledních letech maximálně kolem 12 gigawattů. Podle posledních dat za rok 2022 to bylo 14. prosince 11,8 gigawattu, přičemž hnědé a černé uhlí se na tom podílelo necelými šesti gigawatty.

Česko přitom disponuje 18 gigawatty říditelných zdrojů. Za bezpečnou rezervu se považuje záloha o výkonu 1,1 gigawattu, tedy největšího bloku Jaderné elektrárny Temelín. Z toho vyplývá, že by se Česko bez většiny uhelných zdrojů mohlo obejít. „Z hlediska národní bezpečnosti, pokud jednou za 40 let přijde extrémně studená zima, tak je nejlepší nařídít uhelné prázdniny jako nejlevnější řešení, a ne držet v provozu elektrárny i s doly,“ říká zdroj z tuzemské energetiky.

Podle Koželouha i dalších hlasů z energetiky se tak nehraje o budoucnost uhlí jako takového, ale hlavně o elektrárny ze skupiny Sev.en Pavla Tykače. Ten pohrozil, že kvůli nerentabilní [výrobě vypne své elektrárny Počerady a Chvaletice už v příštím roce](#).

ČEZ coby největší producent uhelné elektřiny očekává konec svých vlastních zdrojů zhruba až o dva až tři roky později. Počítá se navíc s dalším provozem tepláren, které se postupně přetransformují na plyn. Do té doby je však bude fosilní komoditou zásobovat lom Bílina Severočeských dolů, které spadají pod ČEZ. Tím pádem může poměrně dlouho běžet i elektrárna Ledvice, která uhlí z Bíliny rovněž odebírá a zároveň je nejmodernějším hnědouhelným zdrojem v Česku.

Z toho je patrné, že polostátní energetická skupina je v lepší pozici, pokud se hraje o to, že by jako záložní rezerva zdaleka nemusely fungovat všechny uhelné elektrárny. Sev.en má oproti tomu větší motivaci varovat před hrozícím nedostatkem elektřiny a tlačit stát k záchraně uhlí.

„Já jsem s panem Tykačem o ukončení provozu jeho zařízení mluvil. Vysvětlil, že to má ekonomické důvody, kdy rozdíl mezi cenou emisní povolenky a cenou elektřiny není dostatečný pro to, aby se mu ten provoz vyplatil. Pořád je třeba brát v potaz [článek v The Economist](#) o podílu klientského kapitalismu v české ekonomice, kde zjistíte, že jsme v tomto

ukazateli na nehezkém druhém místě na světě za Ruskem, což se projevuje i u tohoto tématu," odpověděl Síkela na otázku HN, zda Tykačova slova vnímá jako nátlak.